

is dit boek uitgebracht. Het is een bundel over de vele verschillende vormen en aspecten van de alternatieve geneeskunde. Een boek vol flauwekul en oplichterij, als je het voorwoord mag geloven.

Het Moerman-dieet, acupunctuur, het bloedgroepdieet, macrobiotiek en *therapeutic touch* komen onder andere voorbij. Je zult soms met ongeloof lezen over de achtergronden en ontstaanswijzen van verschillende alternatieve therapieën. Vooral het hoofdstuk over homeopathie vond ik verbazingwekkend. Wist u bijvoorbeeld dat homeopaten vroeger

vogelspinnen en bedorven vlees als geneesmiddelen gebruikten? Daarnaast komen de alternatieve behandelingen bij reuma aan de orde. Van een aantal van deze behandelingen is wel degelijk een gunstige werking aangetoond. Dus toch niet allemaal flauwekul. Het hoofdstuk over het omstreden middel DES toont aan hoe fouten kunnen ontstaan als we nieuwe geneesmiddelen of behandelwijzen niet voldoende onderzoeken. Alternatieve behandeling kan op deze manier dus wel degelijk schade brengen aan de gezondheid. Ook de reguliere geneeskunde komt onder vuur te staan in het hoofdstuk over kankerscreening. De alternatieve geneeskunde profiteert gretig van het natuurlijk beloop van

symptomen en het placebo-effect. Maar laten we eerlijk zijn, ook voor de reguliere geneeskunde bieden deze verschijnselen een helpende hand. Waarom zouden patiënten die niet voldoende baat hebben bij de reguliere geneeskunde niet hun heil mogen zoeken in het alternatieve circuit?

Zolang het niet schaadt, en dat is zeker een leerpunt van dit boek, heb ik daar geen problemen mee. Laten we niet tegen kwakzalverij strijden, maar tegen een slechte communicatie over alternatieve geneeswijzen in de spreekkamer. Wanneer alternatieve geneeswijzen daar bespreekbaar zijn, kan de patiënt een onderbouwde keuze maken en kun je mogelijk schade voorkomen. Met dit boek kunt u zich alvast verdiepen in enkele vormen van alternatieve behandeling.

Annemarie Uijen

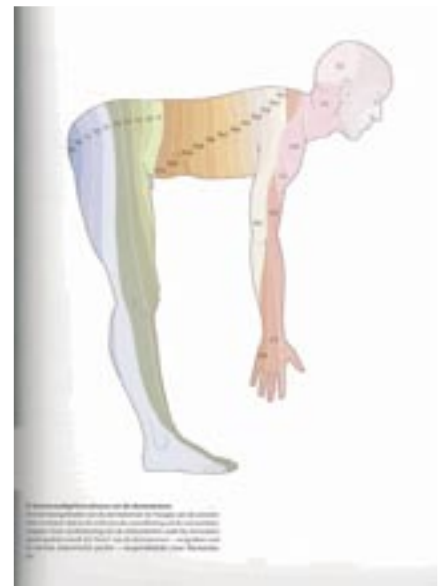
Anatomieplaatjes

Schünke M, Schulte E, Schumacher U. Prometheus, deel 1. Algemene anatomie en bewegingsapparaat. 543 pagina's, € 84,90. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2005. ISBN 90-313-4385-4.

Heeft u er ook zo veel moeite mee om elke keer te bedenken of de duim in dermatoom C6 of C8 zit? Het plaatje bij deze boekbespreking maakt het gelijk duidelijk. Zo kan anatomie opeens eenvoudig, leuk en leerzaam zijn.

Deze atlas is met 1694 plaatjes meer dan alleen een zeer fraai plaatjesboek. Mijn oude Sobotta blinkt uit in nogal schimmige tweedimensionale plaatjes zonder al te veel uitleg, maar dit boek heeft duidelijke schema's met mooie dwarsdoorsneden, waardoor er opeens inzicht is in de logica van het lijf. Dat is niet alleen leuk omdat het zo veel herinneringen aan een studentenleven oproept, maar vooral omdat het nieuwe verwondering oproept over hoe fraai we in elkaar zitten.

Af en toe grijp ik tijdens het spreekuur naar een atlas om even te kijken hoe het ook al weer zit met de pro- en supinator van de onderarm. Dat zal ik met deze atlas beslist vaker doen. Voor zo'n dik

© 2005 Georg Thieme Verlag, Stuttgart, Duitsland

boek is dit weinig geld en moet u het niet laten liggen. Gelijk bestellen, dus. En de vervolgdelen in de gaten houden.

Joost Zaai

Eet jouw dokter ook patat?

Ignace Schretlen, met tekeningen van Carro Lenselink. Eet jouw dokter ook patat? Op bezoek bij de dokter. Bussum: Pereboom, 2005. 38 pagina's, € 13,90. ISBN 9077-455-00-0.

Dit boek beschrijft in eenvoudige taal de ervaringen van vier kinderen die naar de dokter gaan. Marlies gaat met haar vader naar het consultatiebureau en Hatice gaat met haar moeder, die hoofd- en keelpijn heeft, naar de huisarts. Sebastiaan is ziek en heeft een snotneus en een loopoor en gaat met zijn vader naar de huisarts. Sander krijgt, omdat hij zo moe is, een prikje in zijn vinger van de assistente van de dokter.

Ignace Schretlen geeft in vier hoofdstukken helder weer wat een bezoek aan de dokter voor een peuter of kleuter kan inhouden. Vooral de anamnese en het lichamelijk onderzoek komen aan bod.

'Wat zit er in jouw buik?' vraagt de consultatiebureau-arts aan Marlies, die wat te zwaar is. 'Boterhammen en patat,' antwoordt zij. De titel verwijst naar de dokter op het consultatiebureau die toegeeft zelf patat ook wel lekker te vinden. Maar